

Uchwała

Sądu Najwyższego

z dnia 12 kwietnia 1990 r.

III CZP 12/90

Orzekanie w wyroku orzekającym rozwód małżeństwa o obowiązku ponoszenia przez małżonków kosztów utrzymania ich dziecka.

TEZA aktualna

Istnieje potrzeba orzeczenia w wyroku orzekającym rozwód małżeństwa o obowiązku ponoszenia przez małżonków kosztów utrzymania ich dziecka w sytuacji, gdy przed wniesieniem pozwu o rozwód sąd w odrębnej sprawie orzekł już o alimentach albo strony zawarły ugodę, w której jedno z rodziców zobowiązało się do oznaczonych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka z małżeństwa.

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Danuty K. przeciwko Waldemarowi K. o rozwód po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki w Opolu postanowieniem z dnia 29 grudnia 1989 r. I Cr 454/89 do rozstrzygnięcia w trybie [art. 391](#) k.p.c.:

"Czy w sytuacji, gdy dziecko uzyskuje świadczenia alimentacyjne z mocy ugody zawartej przed sądem zagranicznym, Sąd w wyroku orzekającym rozwód może odstąpić od nakazanego przepisem [art. 58 § 1](#) k.r.o. rozstrzygnięcia, w jakiej wysokości każdy z małżonków obowiązany jest do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka?"

podjął następującą uchwałę:

UZASADNIENIE

Uzasadnienie faktyczne

Wyrokiem z dnia 24 maja 1989 r. Sąd Rejonowy w Opolu orzekł rozwód małżeństwa Danuty K. zamieszkałej w Opolu z pozwanym Waldemarem K. zamieszkałym w RFN, zawartego dnia 17 lipca 1976 r. w Łubnianach, z winy obu stron, rozstrzygnął o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków, urodzonym 17 stycznia 1977 r., orzekł o kosztach utrzymania dziecka, zobowiązując pozwanego do płacenia na jego rzecz do rąk matki po 20.000 zł miesięcznie.

W rewizji powódka kwestionuje zawarte w wyroku orzeczenie o obowiązku pozwanego do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka i wnosi o jego uchylenie jako zbędnego. Zdaniem i powódki orzeczenie Sądu Rejonowego w tym zakresie pogarsza sytuację materialną dziecka, skoro pozwany od marca 1989 r. łoży alimenty w kwocie 155 DM z mocy ugody sądowej zawartej przed Sądem Rodzinnym w Lippstadt (RFN) i wszystko wskazuje na to, iż będzie tę kwotę łożył nadal, zatem nie ma potrzeby regulowania tej kwestii.

Rozpoznając rewizję powódki Sądowi Wojewódzkiemu nasunęło się zagadnienie prawne ujęte w sentencji uchwały, które przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia ([art. 391 § 1](#) k.p.c.). W uzasadnieniu zagadnienia prawnego Sąd Wojewódzki dostrzega z jednej strony, iż przepis [art. 58 § 1](#) k.r.o. nakazuje sądowi - w każdym przypadku, gdy małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci - orzeczenie o tym, w jakiej wysokości każdy z małżonków obowiązany jest do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka, z drugiej zaś podnosi, iż w aktualnych realiach gospodarczych zastosowanie się do tego nakazu godzi w interes dziecka.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Z artykułu [58 § 1](#) k.r.o. wynika, że sąd orzeka z urzędu o prawach osoby (dziecka), które nie jest stroną w procesie i w ogóle nie bierze w nim udziału. Jeżeli nawet którykolwiek z małżonków zgłasza w procesie wnioski dotyczące spraw wymienionych w [art. 58 § 1](#) k.r.o., to nie są to - nawet jeśli chodzi o alimentację - "roszczenia", których strona dochodzi w procesie, lecz jedynie sugestie pod adresem sądu, który te sprawy musi rozstrzygnąć z urzędu w razie orzeczenia rozwodu. Żadne z rodziców (ani inny przedstawiciel dziecka) nie może ważnie zrzec się w jego

imieniu roszczeń alimentacyjnych dziecka, które mu przysługują z reguły wobec obojga rodziców ([art. 133](#) k.r.o.).

Z punktu widzenia praktycznego nasuwa się jednak pytanie, czy istnieje potrzeba orzeczenia w wyroku orzekającym rozwód małżeństwa o obowiązku ponoszenia przez małżonków kosztów utrzymania ich dziecka w sytuacji, gdy przed wniesieniem pozwu o rozwód sąd w odrębnej sprawie orzekł już o alimentach albo strony zawarły ugodę, w której jedno z rodziców zobowiązało się do oznaczonych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka z małżeństwa. Otóż na tak sformułowane pytanie należy odpowiedzieć twierdząco i to nawet w takim wypadku, gdy brak byłoby podstaw do zmiany wcześniejszego orzeczenia sądu lub zawartej między stronami ugody w kwestii obowiązku alimentacyjnego na rzecz dziecka z małżeństwa.

W tym ostatnim wypadku istnieje po prostu potrzeba powtórzenia w wyroku orzekającym rozwód małżeństwa obowiązku o alimentach na rzecz dziecka w wysokości ustalonej wcześniejszym orzeczeniem sądu lub ugodą. Taki kierunek praktycznego działania wynika z nakazu objętego hipotezą [art. 58 § 1](#) k.r.o., czemu dał wyraz Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 12 sierpnia 1965 r. [I CR 214/65](#) (OSPiKA 1966/5 poz. 104). Sąd ten wyjaśnił, że fakt, iż przed wytoczeniem powództwa o unieważnienie małżeństwa strony zawarły ugodę sądową, obejmującą obowiązek jednego z małżonków płacenia na rzecz dziecka alimentów, nie daje podstawy do odrzucenia żądania określenia udziału tego małżonka w kosztach utrzymania i wychowania dziecka i stosownie do okoliczności faktycznych w wyroku orzekającym unieważnienie małżeństwa może być on zmieniony albo utrzymany co do wysokości. W ostatnio wymienionym wypadku, ze względu na istniejący już tytuł egzekucyjny w postaci ugody sądowej, w miejsce zasądzenia objętej ugodą kwoty, powinno nastąpić stwierdzenie utrzymania w mocy obowiązku alimentacyjnego wynikającego z tejże ugody ([art. 58 § 1](#) w związku z [art. 21](#) k.r.o.).

Wątpliwość Sądowi Wojewódzkiemu nasunęła się w związku z nie dość jeszcze ustabilizowanym w naszym kraju kursem DM, a także treścią [art. 358 § 1](#) k.c. i na tle tym możliwością zagrożenia interesu dziecka.

Dotychczasowe rozważania nie pozwalają jednak na pominięcie w wyroku orzekającym rozwód małżeństwa rozstrzygnięcia o obowiązku pozwanego do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Orzekanie o tym obowiązku

w sytuacji, gdy przebywający za granicą pozwany zobowiązał się ugodą sądową zawartą przed sądem państwa, w którym przebywa, do świadczeń alimentacyjnych w walucie tego kraju może przybrać trojakią formę bez naruszenia cytowanego [art. 358 § 1](#) k.c. oraz bez zagrożenia interesu dziecka. Sąd zatem może w wyroku rozwodowym utrzymać w mocy świadczenia alimentacyjne od pozwanego na rzecz dziecka ustalone ugodą zawartą przed sądem państwa obcego, albo zasądzić od pozwanego na rzecz dziecka alimenty w określonej kwocie złotych polskich stanowiącej równowartość 155 DM ustalonych ugodą zawartą przed Sądem Rodzinnym w Lippstadt (RFN), przy czym o wysokości kursu DM decydować będzie kurs obowiązujący w sprzedaży w bankach polskich lub kantorach w chwili orzekania ([art. 316 § 1](#) k.p.c.), albo zasądzi określoną kwotę złotych polskich w miejsce 155 DM ustalonych ugodą zawartą przed Sądem Rodzinnym w Lippstadt (RFN) z zastrzeżeniem co do przytoczonej wyżej uwagi odnośnie daty ustalania w naszym kraju kursu obcej waluty.

Z tych przyczyn postanowiono jak w sentencji uchwały.

Tekst orzeczenia pochodzi ze zbiorów Sądu Najwyższego.